

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงกลาง ไม้ผลัดใบ สูง 5-15 ม. เรือนยอดแน่นทึบ และแผ่กว้างเป็นพุ่มกลม ลำต้นมักคดงอ และแตกกิ่งต่ำใกล้โคนต้น เปลือกแตกเป็นร่องตามยาว สีน้ำตาลอมเทา ไม่มีพู่พอนและรากหายใจ ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงเวียนสลับ ก้านช่อใบสีเขียวอมน้ำตาล โคนก้านป่อง ยาว 3-8 ซม. แกนกลางช่อใบยาว 2-10 ซม. ประกอบด้วยใบย่อย (2)3-4(5) คู่ แผ่นใบย่อยรูปไข่ถึงรูปไข่กว้าง กว้าง 4-8 ซม. ยาว 8-12 ซม. โคนใบมนกลม ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมหรือถึงเรียวแหลม เส้นใบแบบร่างแหขนนก เส้นกลางใบเป็นร่องตื้นๆ ถึงราบ เส้นแขนง 7-10 คู่ เส้นใบย่อยสานกันเป็นร่างแห แผ่นใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันวาว ด้านล่างสีซีดกว่า ใบแก่ก่อนร่วงสีส้มอมเหลือง เนื้อใบบางคล้ายแผ่นหนัง ก้านใบย่อยสั้นมาก ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น แบบช่อเชิงลดมีก้านแยกแขนง ออกตามง่ามใบหรือกิ่ง ช่อดอกขนาดใหญ่ ยาว 15-25 ซม. ประกอบด้วยช่อดอกย่อยจำนวนมาก ดอกย่อยขนาดเล็ก สีขาว เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1-1.5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.4-1 ซม. ปลายก้านไม่บวมพอง กลีบดอกรูปขอบขนานแกมรูปไข่ กลีบเลี้ยง กลีบดอก เกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียลักษณะคล้ายกับดอกตะบันขาว ผล แบบผลแห้งแตกตามรอยประสาน รูปทรงกลม คล้ายผลส้มโอ มี 4 พู เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-8 ซม. เปลือกแข็ง หนา สีเขียวหรือสีเขียวอมเหลือง ร่องตามรอยประสานไม่ชัดเจน ขั้วผลยาว ผลแก่แตกเป็น 4 ซีก เมล็ดขนาดใหญ่ สีน้ำตาล 4-8 เมล็ด ลักษณะโค้งนูนหนึ่งด้านและเว้าสามด้านคล้ายพีระมิดมีฐานนูน ยาว 3-4 ซม. เปลือกเมล็ดชั้นนอกเป็นคอร์กหนา สีน้ำตาลเบา ลอยน้ำได้ ขึ้นตามหาดทรายหรือแนวโขดหิน พบน้อยที่ขึ้นตามขอบแนวหลังป่าชายเลนที่ติดกับหาดทราย

ข้อมูลอ้างอิง : สราวุธ บุณยะเวชชีวัน และรุ่งสุริยา บัวลาสี. 2554. ป่าชายเลน: นิเวศวิทยาและพรรณไม้. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรุงเทพฯ
ภาพประกอบ : <http://tropical.theferns.info/image.php?id=Xylocarpus+rumphii>